

[48] Vērum sī quis est, quī etiam meretrīciīs amōribus interdictum iuventūti putet, est ille quidem valdē sevērus – negāre nōn possum – sed abhorret nōn modo ab hūius saeculī licentiā, vērum etiam ā māiōrum cōnsuetūdine atque concessīs. Quandō enim hoc nōn factitātum est, quandō reprehensum, quandō nōn permissum, quandō dēnique fuit, ut, quod licet, nōn liceret? Hīc ego iam rem dēfīniam, mulierem nūllam nōminābō; tantum in mediō relinquam.

[49] Sī quae nōn nupta mulier domum suam patefēcerit omnium cupiditātī palamque sēsē in meretrīciā vītā collocārit, virōrum aliēnissimōrum convīviīs utī instituerit, sī hoc in urbe, sī in hortīs, sī in Bāiārum illā celebritāte faciat, sī dēnique ita sēsē gerat nōn incessū solum, sed ornātū atque comitātū, nōn flagrantiā oculōrum, nōn libertāte sermōnum, sed etiam complexū, osculātiōne, āctīs, nāvigātiōne, convīviīs, ut nōn solum meretrīx, sed etiam prōterva meretrīx prōcāxque videātur: cum hāc sī quī adulēscens forte fuerit, utrum hīc tibi, L. Herennī, adulter an amātor, expūgnāre pudicitiam an explēre libīdinem voluisse videātur?

[50] Oblivīscor iam iniūriās tuās, Clōdia, dēpōnō memoriā dolōris meī; quae abs tē crūdēliter in meīs mē absente facta sunt, neglegō; nē sint haec in tē dicta, quae dīxī. Sed ex tē ipsā requīrō, quoniam et crīmen accūsātōrēs abs tē et testem ēius crīminis tē ipsam dīcunt sē habēre. Sī quae mulier sit ēius modī, quālem ego paulō ante dēscrīpsī, tū dissimilis, vītā institūtōque meretrīciō, cum hāc aliquid adulēscens hominem habuisse ratiōnis num tibi perturpe aut perflāgitiōsum esse videātur? Ea sī tū nōn es, sicut ego mālō, quid est, quod obiciant Caeliō? Sīn eam tē volunt esse, quid est, cūr nōs crīmen hoc, sī tū contemnis, pertimēscāmus? Quā rē nobīs dā viam ratiōnemque dēfēnsiōnis. Aut enim pudor tuus dēfendit nihil ā M. Caeliō petulantius esse factum, aut impudentia et huīc et ceterīs māgnam ad sē dēfendendum facultātem dabit.

[48] Maar als er iemand is, die zou vinden dat ook liefdesrelaties met prostituees aan de jeugd verboden [zijn] is hij natuurlijk erg streng – ik kan het niet ontkennen – maar hij wijkt niet alleen af van de vrijheid van deze generatie, maar ook van de gewoonte van de voorvaderen en *wat zij hadden toegestaan*. Want wanneer werd dit niet met regelmaat gedaan, wanneer werd het bekritiseerd, werd het niet toegestaan, wanneer kortom was het, dat, wat mag, niet mocht? Hier zal ik nu de zaak nader afbakenen, ik zal geen enkele vrouw noemen; ik zal het alleen maar in het midden laten.

[49] Als een of andere ongetrouwde vrouw haar huis zou openstellen voor de lust van iedereen en openlijk het leven van een hoer zou leiden, er een gewoonte van zou maken bij diners van wildvreemden aan te zitten, als ze dit in de stad, in het park, in de drukte van Baiae zou doen, als ze zich kortom zó zou gedragen, niet alleen in haar gedrag, maar [ook] in haar kleding en gezelschap, niet [alleen] door de vurige blik van haar ogen, niet [alleen] in haar vrijpostig taalgebruik, maar ook in haar omhelzing, in haar manier van zoenen, bij strandfeesten, bij een boottocht, bij diners, dat ze niet alleen een hoer, maar ook een schaamteloze en opdringerige hoer zou lijken: als een of andere jongeman toevallig bij haar zou zijn, zou u, Lucius Herennius, vinden dat hij een echtbreker of een minnaar is, dat hij iemand is, die de kuisheid heeft willen afschaffen of zijn wellust heeft willen bevredigen?

[50] Ik vergeet nu uw beledigingen, Clodia, ik laat de herinnering aan mijn verdriet varen; ik sla geen acht op hetgeen door u meedogenloos tegen mijn vrienden in mijn afwezigheid is gedaan; laat hetgeen ik heb gezegd, niet ten nadele van u zijn gezegd. Maar ik vraag aan uzelf – aangezien de aanklagers zeggen, dat ze zowel de aanklacht van u hebben gekregen en uzelf als getuige van dat misdrijf hebben: als er een of andere vrouw van die aard zou zijn, zoals ik dat even tevoren heb beschreven, niet lijkend op u, met een levenswandel en een hoerige levenswijze, zou u dan het feit dat een jongeman enige omgang met haar heeft gehad zeer schandelijk en zeer misdadig vinden? Als u die vrouw niet bent, zoals ik liever wil, wat is er, wat zij aan Caelius kunnen verwijten? Maar als ze willen dat u dat wel bent, wat is het, waarom wij voor deze aanklacht, als u die onbelangrijk vindt, erg bang moeten worden? Toon ons daarom een weg en een reden voor een verdediging. Want ofwel zal uw zedige karakter garanderen dat niets door Marcus Caelius te frivol is gedaan, ofwel zal uw schaamteloosheid zowel hem als anderen een ruime gelegenheid geven om zich te verdedigen.

[51] Sed quoniam ēmersisse iam ē vadīs et scopulōs praetervecta vidētur ōrātiō mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur. Duo sunt enim crīmina ūnā in muliere summōrum facinorum, aurī, quod sūmptum ā Clōdiā dīcitur, et venēnī, quod ēiusdem Clōdiae necandae causā parāsse Caelium crīminantur. Aurum sūmpsit, ut dīcitis, quod L. Luceī servīs daret, per quōs Alexandrīnus Diō, quī tum apud Luccēium habitābat, necārētur. Māgnū crīmen vel in lēgātīs īnsidiandīs vel in servīs ad hospitem dominī necandum sollicitandīs, plēnum sceleris cōsiliū, plēnum audāciae!

[51] Maar aangezien mijn redevoering nu uit de ondiepten lijkt te zijn opgedoken en om de klippen te zijn heengevaren, vertoont de rest van de vaart zich mij als uiterst gemakkelijk. Er zijn immers twee aanklachten in één vrouw *die tot de ergste misdaden in staat is*, [één] wat het goud betreft, waarvan wordt gezegd, dat het van Clodia is genomen, en [één] wat het vergif betreft, waarvan Caelius wordt beschuldigd, dat hij dat om dezelfde Clodia te doden, heeft bereid. Hij heeft het goud genomen, zoals jullie zeggen, om het aan de slaven van Lucius Lucceius te geven, door middel van wie Dio uit Alexandrië, die toen bij Lucceius woonde, moest worden gedood. Een groot misdrijf ofwel in het belagen van gezanten ofwel in het aanzetten van slaven tot het doden een gast van de meester, een plan vol goddeloosheid, vol vermetelheid!